

ירושלים, י"ג חשוון תשע"ו

26 אוקטובר 2015

הצעת תיקון חוק הכשרות והאפוטרופסות

התייחסות לסעיף 32 ג'

1. בתאריך 20/10/2015 נדון בוועדת חוקה חוק ומשפט, התיקון המוצע לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, בעניין התוספת לחוק והכרה במוסד משפטי חדש "ייפוי כוח מתמשך". את עמדתנו והתייחסותנו להצעה לתיקון החוק בכללותו, כבר העברנו במסמכים מפורטים, שהוצגו על ידינו בדיונים שהתקיימו בנושא.
2. נבקש במסמך זה להתייחס לסעיף 32 ג' לתיקון החוק. סעיף המבקש להגדיר את הרשאי להתמנות כמיופה כוח בייפוי כוח מתמשך. בהתאם לנוסח החוק המוצע, יכול למלא תפקיד זה כל יחיד, בגיר, העומד בהתניות אשר הוגדרו בסעיף זה.
3. תיקון החוק מאפשר לאדם בעל כשירות משפטית למנות באמצעות ייפוי כוח מתמשך, יחיד עמו קיימת לו הכרות מוקדמת ושוררת בינו ובין הממונה, מערכת יחסים של אמון. לדעתנו, במינוי כל יחיד, קיים פוטנציאל שעלול לסכן את מייפה הכוח, כפי שיובהר בהמשך.
4. ההתניות הנזכרות בנוסח התיקון לחוק באשר לרשאי להתמנות אינן מבהירות את כוונת המחוקק ואין בהן התייחסות לנושא ההכרות המוקדמת ויחסי האמון. אין גם בנוסח המוצע התייחסות לחובתו של בעל המקצוע בפניו נחתם ייפוי הכוח המתמשך לוודא כי אכן ישנה הכרות מוקדמת ומתקיימים יחסים של אמון בין הממנה לממונה וזאת על מנת להבטיח מניעת ניצול לרעה והשפעה בלתי הוגנת של בעלי אינטרסים זרים.
5. מניסיוננו רב השנים, נוכחנו בעשרות מקרים בהם יחידים (אשר אינם בני משפחה) פעלו באמצעות ייפוי כוח אשר ניתן להם תחת השפעה בלתי הוגנת. במקרים אלו התברר כי הממנה נפגע מפעולות הממונה אשר פעל בניגוד לטובתם, מקרים אלו היו עד היום בניגוד לחוק.
6. התיקון המוצע לחוק עלול להכשיר את פעולותיהם של מקבלי ייפוי הכוח תחת השפעה בלתי הוגנת ויהפוך אותם לחוקיים.

7. לעניות דעתנו קיים קושי אובייקטיבי להטיל על בעל המקצוע בפניו נחתם ייפוי הכוח המתמשך, לקבוע האם קיימת רמת הכרות מספקת והאם אכן מתקיימים יחסים של אמון בין הממנה לממונה.
8. לאור הקושי האובייקטיבי ועל מנת להיטיב ולקיים את כוונת המחוקק כי ייפוי הכוח המתמשך יתבסס על הכרות ויחסים של אמון, **מומלץ כי החוק יתנה את ייפוי הכוח המתמשך לבני משפחה בלבד מדרגה ראשונה והכרות המבוססת על מגורים משותפים במשך מס' שנים לפחות.**
9. ההגבלה לבני משפחה תמנע ניצולו לרעה של המוסד המשפטי החדש המבקש להכיר בזכותו ויכולתו של הממנה להיטיב ולבחור את האדם אשר ידאג לו ויטפל בענייניו לכשיאבד לו כושרו זה וביחד עם האיזון הנדרש בהכרה בזכותו של אדם להגנה.
היטיבה לתאר בדיון בוועדת חוקה חוק ומשפט בכנסת מיום 20.10.15, אם לבן פגוע נפש בעל כשירות משפטית, לדבריה לאחר אריכות ימיה, בנה בקלות יושפע לחתום על ייפוי כוח מתמשך לכל מבקש, גם בעלי אינטרסים זרים. לתחושתה ללא פיקוח של המדינה, בנה וכמו אחרים יופקרו לגורלם.
הגבלת ייפוי הכוח המתמשך לבני משפחה בלבד תבטיח את כוונת המחוקק באשר להכרות המוקדמת ויחסים של אמון וביחד עם הפחתה משמעותית של הסיכון בניצול המוסד החדש ע"י בעלי אינטרסים זרים. יש לקבוע במסגרת תיקון החוק את מתכונת הפיקוח והבקרה של המדינה, על מיופה הכוח, שתתאם את מהות ואופי תיקון החוק.
10. יש גם לאפשר בתיקון החוק, זכות בחירה למייפה הכוח, לייפות כמיופה כוח מתמשך, גם תאגיד מקצועי וציבורי כמו המרכז הישראלי לאפוטרופסות-הקרן לטיפול בחסויים, התאגיד פועל במקצועיות ובעל תשתיות ארגוניות ויכולות מוכחות להגן על כספו, רכושו וגופו של האדם, מחד ולאפשר לו מרחב של חירות, כבוד ובחירה מאידך. גם היום המרכז פועל במנעד של שמירת רצונו, טובתו, כבודו וחירותו של האדם החסוי, מחד, ושמירה והגנה ברשות ובסמכות, על כספו, רכושו וגופו של האדם החסוי, מאידך.
11. התאגיד שהינו גוף מקצועי, מבוקר ומפוקח, יוכל ללא ספק לנצל היתרון היחסי שלו, בהגנה על זכויותיהם וצרכיהם של אנשים חסרי ישע ולקבל על עצמו גם מתן שירות, של ייפוי כוח מתמשך.

ד"ר זאב פרידמן
מנכ"ל